

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

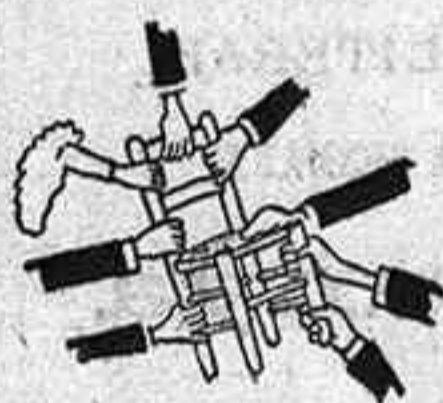
NO HI HA MAL SENSE REMEY

—A la pobra Barcelona li ha sortit una *binova*, pero ja veurán vostés com ab unas bonas unturas de bálsam de *Solidaritat* se li cura desseguida.

Jochs Florals

Ab els meteixos guarniments de quiscun any stava ajençada la gran Sala de la Lotja vehent-se bé ab assó que gran stalviador es el Consistori e fort amant de la condicia com que sabem que per presservarlos de les arnes poc hi plany la canfre e altres drogues e substanties fortes. E hi avie la meteixa gent de sempre, e

les meteixes empentes per obtindre cadira e les meteixes taulettes pera 'ls fahedors de diaris e publicis papers, car diuhen que digué Sanct Thomas d' Aquí (e no sé si ho diria també Sanct Thomas d' Allá) que la premsa, per esser premsa verament, deu star premsada.

Fonc assignada enguany l' hora XI del matí, per creurela més avinent que la de la I de la tarde, qu' era la consuetudinaria. Mas jo, en salut sangnantme, dirigí un prec al Gran cavayler Sanct Jordi fervorosament d-manantli que faés enlestir, car es cosa poc agradable e periculosa aver de menjar la scudeyla covada o rescalfada.

E'l Sanct gloriós que si fahent li fone matar l' aranya, mas fahent encare li deu ser matar el cuc de sos devots, m' ohí e complasqué... Que benehit sia per tots els segles dels segles: Amen Jesús.

S' ohí lunnyá un concert de trompetes e xirimies e atabals e altres soroylosos enstruments e precehida dels agutzirs del Conceyl e enrevoltada dels guardes de cavaleyria, sapats e de bona stampa que a imitació de la Russia gaylejen un spanta-mosques dessús el capeyl, eixí la oficial comitiva. Formávola el Consistori de Mantenedors e dos dellegats de la Generalitat de Catalunya: Micer Sostres, home de pèl roig e de l' olla caciquista, e Mossen Jacme Cruells, republicá, doctor en leys, e ras e afeytat de barba com un clergue; e ademés una forta representació del Conceyl de Cent, presidida pel segon conceyler en funcions de conceyler en cap senyor Doctor Armengol Giner dels Rius, mestre de Studis menors e gran aymador de Catalunya, encare que nascut en terra andalusa. E li feyen costat molts conceylers de l' una e l' altra colla, car avuy ja no hi ha brétuls ne gent de bé, que tots son uns e han conxorxa format contra les iniquitats dels inimics de la terra catalana. E en aytal nombre s' aplegaren que bé auriem pogut tenir conceyl de prima convocatoria.

E veus aquí que après de star instalats cascú en lur setial aparesqué un criat ab una gran saffata de bolados e sclataren forts aplaudiments. E al beyl darrera dels bolados aparesqué el Deputat N' Albert Rusinyol, com a bolader, e fone encare més aplaudit que 'ls bolados, ab un spetec aytal que la sala sen entrava.

Per fí, digué el doctor Armengol Giner dels Rius, en bon catalanesc: —«Comença la festa.» E ab uns mots tan senzills se guanyá un nou strépit de picaments de mans. E les comes al sentirlo li baylaven, car en la sua terra andalusa quan pi-

quen de mans dançen el bolero e altres bayls repicats, mas eyl per trobarse ont era 's reprimí guardant comediment e continentia.

E tot seguit lo capeylá Mossen Costa e Lobera, maylorchí de Maylorques, fahó e de bon regent e excels poeta e president del Consistori se 'n va á la trona, e après de beure un glop d' aygua ab bolado, legeix son predicot. En un principi no sel sent, car la musica les hi caragola e prédica ab acompanyament de musica es cosa desusada no may vista ne á l' Esgleya ne á la Sala de la Lotja. Mas quan ohir se 'l pot se veu que ha feyt una eloqüent oratió en llohança de la lengua catalana; e diu que coses quen catalanesc se diuhen, no 's poren dir en lengua de cap altre linatje, e sosté que si dolça no es la nostra lengua es pus espressiva que cap més del món, e qu' es la revellatió d' un sprit special, com es el sprit catalá... E trobant ben gustós un aytal embutit de lengua ab fines e ben pebrades filagarçes de sobrassada maylorchina, tothom se 'n lepa els bigotis.

El jovincel Pompeu Creuhet legeix la memoria del secretari breu e resolta, com obra d' home de feyts molts e paraules poch, e diu que la cullita florasca d' enguany ha sigut migrada, com que ni el premi de la patria nel de la fé han pogut ser adjudicats. E fa desfilar als morts d' enguany, a capdillats per el plorat Emili Vila-

nova e portant al scriptor casteylá Pereda á la rerassaga. E obra per fí el plec que tanca 'l nom del poeta ab la flor natural llorejat. E resulta ser Xavier Viura, que mellor poria dirse Xavier Morir, car es un jovincel sprimatxat e trist, ab cara de no haver smorzat e tota la figura consemblant á la de un sanct de pedra de una Esgleya gótica, vestit empró á faysó del día.

E sense riure, ne somriure, seriós e státic de dret sen va á fer donatió de la flor á la regina de la festa quí re-

sulta ser la beyla e gentil damisela Carme Amat e Mates, rossa com un fil d'or e cantadora com rossinyol, e en quals cognoms s'hi troba la idea doble del amor e de la mort. Empró per son aspecte pus que de mort sembla font de vida. Quan l'acompanyen al regi scambeyl, son pare li va darrera, torbat e vigilant, car deu tindrer por que no li roben.

Un comediant del Theatre de la Sancta Creu, Tor nomenat, de cara rebeguda e cabeyls lars a stil dit modernista, legeix ab veu sonora la composició premiada, en la qual son auctor ens fa sabedors de son namorament de una donzeyla habitant en els carrers strets de la veyla Barcelona. E no s'trau en clar prou bé si s'namorá més que de la donzeyla dels carrerons; emperó si que feu l'onzo molt temps e sempre endebades. Car se veu que ne les damiseles abitants en els carrers strets fan cas dels namorats, quan semblen sancts de pedra scapats de la fatxada de Sancta Maria de la Mar. E fan ab assó molt bé e l' gust cal alabárlas-hi.

Com auctor del únich accésit a la Flor, fone proclamat en Manel Folc e Torres, per sa poesia *Fructidor*. E va una volta.

L' *Englantina d' or* se l'estalviá el Consistori, qui, diuhen, va curt de cabals. E l' únich accésit fone concedit al jovincel Eduart Girbal e Jaume, auctor de la poesia *Jaume de Mallorca*, que ell meteix legí. Es l' aytal poeta un fadrí primet, fi, e d'aspecte spavilat, e sa poesia hermosa—digna de meylor recompensa,—canta el neguit, l'insomni e les frisanses del malaventurat rey maylorchí e de sa esposa que á Provença s'trobava, la vigilia de la batayla de Luchmajor que li costá la corona e l' cap, car en aqueyl temps els reys en lurs jocs eren molt afficionats á scapsar.

També s'estalviá l' Consistori la *Viola d' or e argent*. E ab aytal motiu pot dirse que sens pagar compte d' argenter els Jochs Florals d'enguany li han exit per res. E fone donat el primer accésit al scriptor maylorchí Gabriel Alomar, per sa poesia *Dins la Bassilica*, qui no s' presentá á recullirlo, car deu star enutjat. Fone legida la composició per en Ferrán Agulló, Mestre en Gay Saber e en gramática parda, e resultá una cosa curta, e aquesta será sa meylor aventatja, car lo larc si no es molt bo, cansa.

Com á guanyador del segón accésit, adjudicat á la composició *El jotglar de la Mare de Deu*, fone tornat á cridar en Manel Folc e Torres. E van dues voltes.

El premi de la prosa fone donat á n' en Josep Morató, autor d' *El fill de la nit*. E per son aspecte larc e sroguehit, ja s' veu que retira tart.

E tot desseguida, per volta tersa, soná l' nom d' en Manel Folc e Torres, com á guanyador del premi de la *Lliga regionalista*, e auctor de la composició *Del Terror*; pintura del butxí de França qui escapsá á Lluís Capet, que s'escau esser un butxí molt falaguer e posturer que tot ho fá menys terror.

E encontinent s'anuncia que la moneda d' or donada pel Centre Catalá de Sant Iago de Cuba ó de Galleda (una galleda que ab el tripijoc de les colonies ens caygué al pou) fone destinada al auctor de la noveleta *Passió y Mort*, un altre Folc e Torres, mas no ja Manel sino Josep. E com sia que stá exilat á Perpinyá per haver scrit contra l' govern, no li fone possible presentarse á recuyirla. E fone de dordre, car molt deu necessitar la moneda d' or trobantse exilat. Mas allá hi avía son germá e ell la prengué, quedant en que li enviaria. E no solzament la moneda d' or; mas també ls aplaudiments de la concurrentia que foren forts e ressonants. E digué l' germá del malaventurat scriptor: «Si bé la ley l' ha tret d' Espanya, no l' ha pogut traure de Catalunya.» ¿Ne voléu de picaments de mans? ¡Oh gent impresionable que no smentéu ques encare motiu de greu tristesa que Catalunya stiga mitj partida, ensá y enllá del Pirineu! Mas aquí com á Madrit les beyles paraules sempre engresquen.

A partir d' assí anarem al final desmayadament. El canonje Collell, auctor dels *Goigs en l'ahor del benaventurat mártir Pere Almató*, distingits ab el premi del bisbe

de la terra de les lengonices ens perdoná lur lectura, e grat que n'hi sabém. Els Goigs á la Sgleya e encare bon goig.

No aixís el jovincel Viura, guanyador del premi de la *Lliga spiritual de Nostra Senyora de Montserrat*, ab sa poesia *Amor...* que tracta ara d' un amor ja no de carrer stret, sino spiritual y eucharístic molt cançoner, com que á cada punt repeteix el vers:

«¡pobra de l' ayma mfa!»

que si durava un xic més hauría dit tothom:

«¡pobra de l' ayma nostra!»

L' accésit fone concedit al

capéylá Josep Parareda e Sala... E ab eyl, e l' canonje Collell e Mossen Costa e Lobera, ja s' reuniren els tres que per dir l' officí s' necessiten.

E per fi legí el parlament de gracies, el scriptor vigatá Lluís B. Nadal, qui res de nou digué; molt boll, molta palla e poc grá.

E molt avants de la una s' acabá el bróquil. ¡Benehit sia Sanct Jordi, per aver ohit mon prec! E benehits també ls poetes floralistes que fan feyna curta, aytal com si siguessin partidaris de les vuyt hores!

Al anarme'n, quehcuns volgueren alçar un *pet* de Segadors. Mas com sia que van passant de moda, consemblant intent no acabá d' esser *pet*: fone lufa.

P. DEL O.

ELEGÍA... FENIX

(PARODIA)

Premi de la Flor artificial en els JOCHS DE MANS d' engany.

LEMA:—*Les velluries de ma jovenesa.*

Els vells carrers de ma ciutat
tant els recorda ma persona
qu' aquesta nit els he cercat
boy perseguint á una jamona.

Ella cercant la fosquetat,
cap á certs barris m' ha portat
que no eren ¡ay! els d' aquells dies,
que un gran recort m' han recordat
de mas passades melangies.

La blanca llum de llurs fanals
front de les cases embrutides,
m' ha desterrat els ideals
de mas disbauxes prevenides.

Jo no sé com els ciutadans
no han d' anyorar les vies velles;
jo cerco sols carrers mullats
clássicas voltes dels picats
y el cast carré de les donzelles.

Els vells carrers de la ciutat
ab sa pudó l' ánima 'm roban,
una pudó que no he trobat
en els carrers qu' han inventat
els que la ciutat renovan (1).

Tenen per mí un recort perdut
qu' en el magí 'm fa pessigolles,
de quan, petits, fent el Pu-put
els noys formavem nostres colles.

Un dels carrers que fan recó
te un gran recort de ma infantesa,
aquest recort, per mí sagrat,

(1) Aquest vers es curt, pero el Jurat ha tingut per convenient aprobarlo.

JOCHS FLORALS

El gran Saló de Llotja, durant la celebració de la Festa.

es ¡ay! el temps qu' he malgastat cercant foscó ab ma promesa.

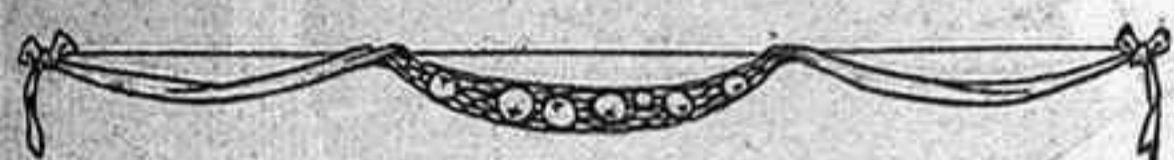
Fou aquell temps en que, el pobret passava 'l jorn á la taberna; fou aquell temps dels Miquelets, fou aquell temps que, ab dos quartets un hom comprava mitja cuerna.

Avuy fa fástich la ciutat, dona tristor ma Barcelona; ab tant coló y tant alumbrat en lloch de veuremhi esplayat tot el cor ¡ay! se m' hi esborrona.

Doneume nina ab llurs ulls blaus que son caliu l' ánima 'm roba; déume el carrer de Trenta-claus y el Cremat xich y el gran Cremat, carrers que avuy han desterrat les vies de la ciutat nova.

Aquests carrers amples y llarchs me tornan boig, no 'm deixen lliure y 'm veig venir dies amarchs... ¡Sense baixades, ni ponts, ni archs, jo, la vritat, jo no hi sé Viure!

SALVADOR BONAVÍA

La nota del día

A no sentirme lligat per las mevas conviccions austerament republicanas, que ni de lluny ni de prop me permeten barrejar-me ab res que al monarca 's refereixi—beute aquest ou, ciudadá Moré—ara mateix me 'n aniria á trobar á don Alfonso y ab el major respecte li diria:

—Senyor, si us heu de casar, caseuvos inmediatamente, donchs d' allargarse massa l' actual periodo preparatori, podeu estar ben convensut de que la nostra nació va á tornarse tarumba. El vostre cambi d' estat ho agabella tot, ho absorbeix tot, ho paralisa tot, y la gent no pensa, no 's recorda, no 's preocupa de res més que del casament real.—

Y estich segur de que quan don Alfonso m' hagués sentit explicar, confessaria que tinch remoltíssima rahó, y fent sobre la marxa jugar el telégrafo y 'l teléfono y dictant las convenientes disposicions, s' apressuraria á casarse desseguida.

¡El casament del rey!

Ja ho sé que aixó es un fet important y que per molts conceptes mereix que 'ls espanyols posin en éll l' atenció deguda; pero, germans meus, entre poch y massa.

Comprench molt bé que la premsa, que al fi y cap de l' actualitat viu y á n' aquestas cosas deu els seus éxits, dediqui al real enllás columnas y més columnas, atipantnos de programas, de rumors, de lo que se dice, de lo que se cree, de lo que se supone... y hasta de lo que se inventa...

Pero 'l públich, la massa, la multitud, ¿per qué ha d' ocuparse ab tanta predilecció d' un succés que únicament el veurá de lluny y que, en comptes resumits, no deixa de ser una cosa molt y molt íntima.

A Barcelona, per lo menos, estém ja del tal casament fins al cap de munt de la part més alta del cos.

Donas y homes, joves y vells, pobres y richs, radicals y conservadors, fa una pila de días que no saben parlar d' altra cosa que del casori regi.

Las senyoras, naturalment, las emprenen pel cantó de la indumentaria.

PRENENT MIDAS

Ó QUAN FOU MORT LO COMBREGAREN

Recorrerán els teatros, se multará á dos ó tres, ells no pagarán la multa y al fi no passará res.

GUÍA TRANVIARIA

—¿No hi ha cap lletrero que digui: *A Madrid?*
—¿Per qué?
—Perque aquell senyor d' allá me sembla que 'l busca.

EL DIMONI Y LA CREMACIÓ

—¿Sab que m' han perjudicat de mala manera ab aquest acort del Crematori?
 —¿Cómo?
 —Sí, home! Si ja m' envían la gent cremada, ¿qué cremaré jo?

—¿Ha llegit, donya Sofía, lo que diu el diari sobre 'l traje de boda?

—¡Ja ho crech! ¡Quína cosa més espléndida deurá ser!

—¡Calculil! Setanta dugas broadoras, treballant día y nit en las puntas; trenta máquines de cusir, rodant sense parar may; vintitres costureras apuntant farbalans; dotze cuydantse de la falda; sis arreglant el cos...

—Creguí que, encare que no més fos dibuixat, m' agradaría veure'l.

—¡Aixó ray! Prou que 'l deurá portar el *Nuevo Mundo*...

Entran vostés en qualsevol café.

—Que no va á Madrid?—els pregunta el mosso, al temps de posar la tassa sobre 'l marmol.

—¿Per qué hi haig d' anar?

—Home, per assistir á las festas del casament. Sembla que serán una cosa may vista...

—Me 'n alegro molt. Pórtim la *Ilustració* francesa.

—Diu que hi haurá una corrida de toros, ab *caballeros* en plassa, *banderillas* dauradas, *capas* de vellut de seda...

—Sí; y picas de caoba y caballs de vapor. Veji si 'm troba aquesta *Ilustració* que li dich.

—Després també diu que hi ha d' haver *cabalgata* lluminosa, *ópera* al ayre libre, *batalla* de flors, *concurs* de coros y *bandas*...

—La *Ilustració*, la *Ilustració*...

Pujan al tranvía, s' assentan, y... un' altra *raccioneta* de casament.

—Lo qu' es jo—diu un senyor, parlant ab el que té al costat—per poch que pugui penso anarhi.

—Jo també. Solzament per veure el desfile dels representants estrangers, carregats de cintas y condecoracions, val la pena d' empendre 'l viatge.

—Aquella *Puerta del Sol*, pot contar cóm deurá estar de guarnida!...

—Y aquella *calle Mayor*...

—Y aquella *plassa d' Orient*...

—Hi ha *balcóns* que diu que han sigut llogats per cinch cents duros.

—¡Quí pogués tenir una casa allí ab forsa *balcóns*!...

—¡Encare que fossin *finestras*!...

Per aquest tenor, demanin

A las *barberías*, á las *botigas* de betas y fils, á cal *adroguer*, al *forn*, al *safreig*, al *mercat*, á tot arreu hont se reuneixen dugas personas, las primeras *paraulas* que dels llabis brotan son aquestas:

—¿Qué 'n sab del casament del rey?

Els *inteligents* en *etiquetas* y *reglas* de *societat* discuteixen si la *nuvia* pot ó no pot entrar al *palau* avans de efectuar-se la *boda*.

Els *forts* en *geografía* y *moviment* de *trens* estudian quín día haurá de sortir ella d' *Inglaterra* pera

arribar á Madrit ab la deguda oportunitat.

Las jovenetas preguntan si la corona de flors de taronger ser a natural   d' or.

Las vellas pensan ab els diners que deur an costar las joyas.

Las criadas passen horas y horas parlant de la riquesa de la mantellina, de la llargaria de la cola y del ball que després del convit deur a armar-se...

Y casament per aquí, y casament per all , y nuvi per la dreta, y nuvia per la esquerra...

Y entre tant el pis no s' escombra, y l' olla vessa, y 'ls plats jeuhen   l' ayguera sense rentar, y la feyna s' atrassa, y 'ls compromisos no s' compleixen y tot va enrenou per mor de la real boda...

Lo únich jay! que 'm consola una mica es el pensar que aix  es tranzitori y que, una volta passada aquesta tamborinada casamentera, Deu sab qu n tornar    donarse una segona edició.

Perque, afortunadament, els reys son poch.

Y encare els poch que hi ha, no s' casan cada día.

A. MARCH

SOLIDARITAT CATALANA

Suscripció popular, oberta pera costejar els gastos de la manifestació de protesta contra la *Lley de Jurisdiccions*, y de just homenatge als representants del país qu' en el Parlament la combaten.

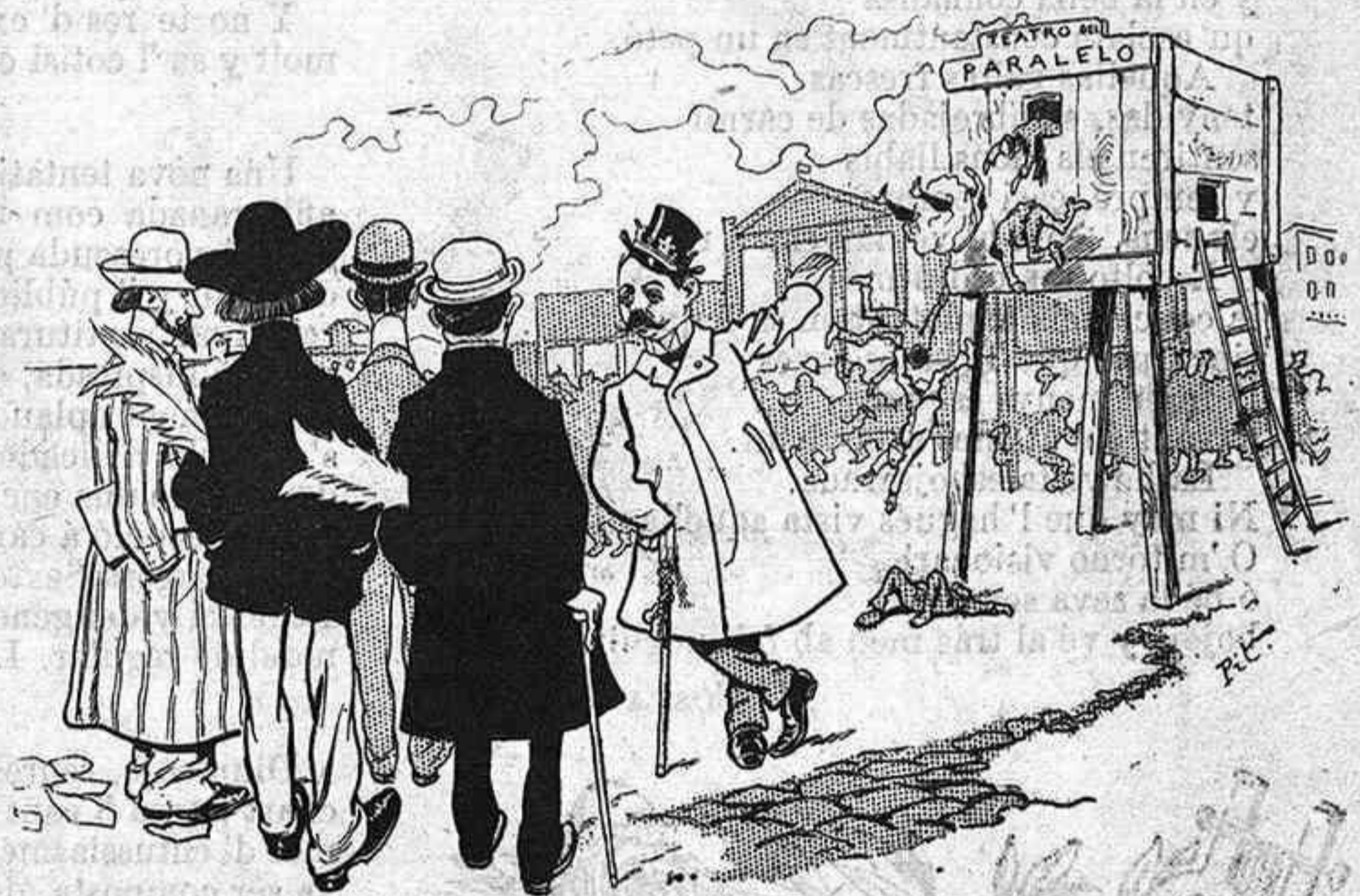
Suma anterior. Ptas. 303'60

Ida, pessetas 5.—De un matrimoni federal, 0'50.—D' un

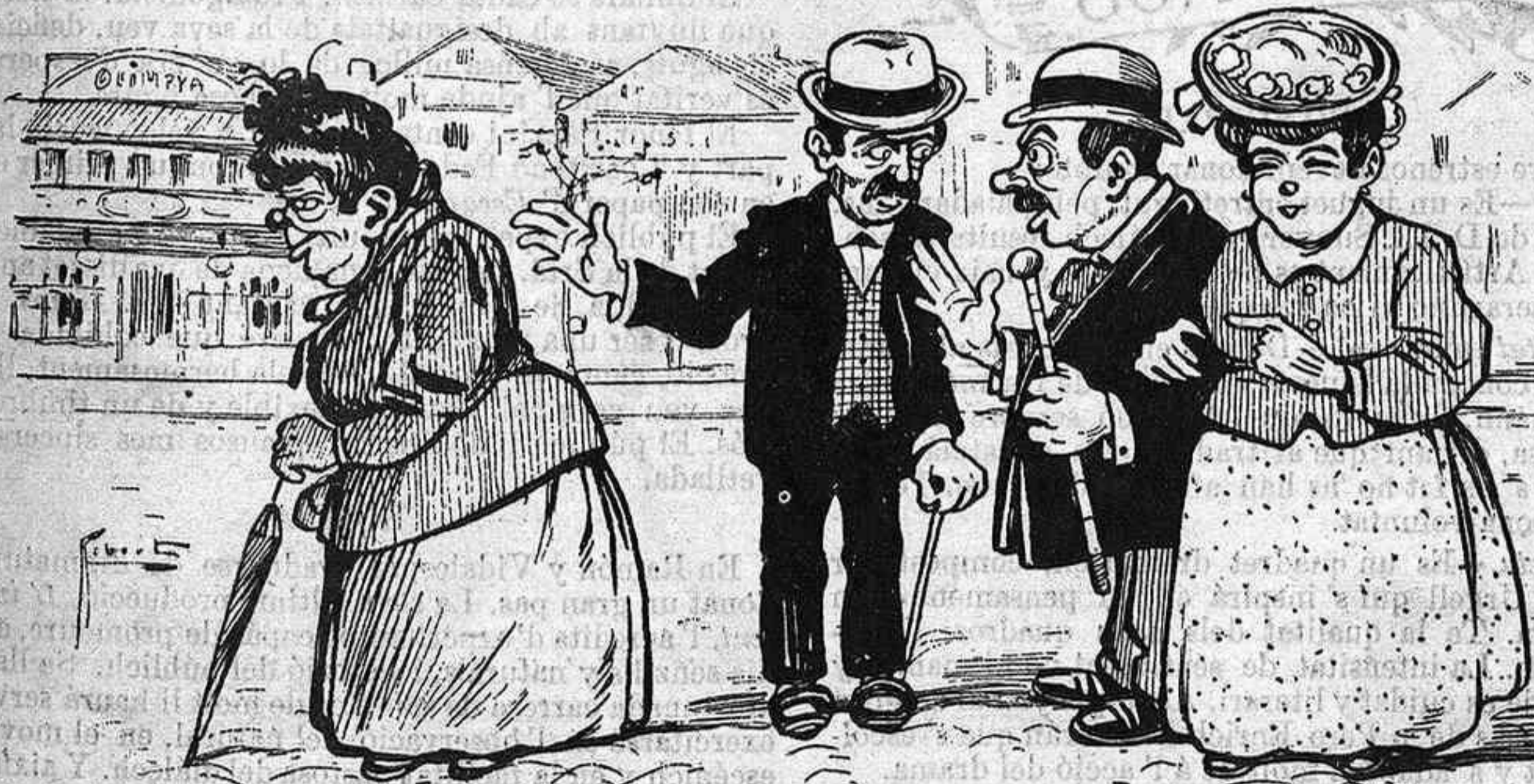
ACTUALITATS

—No, senyors: com element polítich, no hi contin ab m . Ara, si necessitan alguna caixa...

—Ja veuhen vost s que aquestas sortidas no poden anar.
—!Oh, las sortidas! Els empresaris no m s se preocupan de las entradas...

—!Pero, b rbaro!...  A un teatro del Paralelo portas la sogra?
—No hi ha més remey. Vull veure si 'n surto d' una vegada.

altre matrimoni federal, 0'50.—F. Altamira, 0'15.—A. Montoliu, 0'10.—M. Olaris, 0'10.—B. E. G., 0'20.—J. B. y M., 0'15.—Emeterio Sancristófol, 0'10.—J. Sangenís, 0'10.—Ciprià Ros, 0'10.—Miquel Puig Roca, 0'10.—Anton Alemany, 0'15.—Robert Vidal, 0'10.—Miquel Mo-ya, 0'05.—Pau Gil, 0'10.—Florenci Pujol, 0'10.—Joan Borrell, 0'10.—Miquel Boxó, 0'10.—Joseph Estany, 0'05.—Jaume Corominas, 0'10.—Emili Estrany, 0'05.—Anton Uriach, 0'05.—Pere Coderch, 0'10.—Miquel Sanfe-liu, 0'15.—Pere Figueras, 0'10.—Pere Toll, 0'10.—Jau-me López, 0'05.—Joseph Vich, 0'10.—Pere Mulleras, 0'15.—J. P. M., 0'10.—Ignasi Dubá, 0'05.—Un solidari, 0'05.—Total ptas. 312'60.

REMORDIMENT

Donaria la vida
per sapigué 'l qué hi té á dintre del cor,
la dona esbojarrada,
la dona mentidera
que viu mercadejant, vil, ab l' amor.
El passat ressucita
mitj defumit, retorna 'l temps aquell:
el llibre de memorias
obra sas primers páginas
y á cada una el recort del temps més bell.
Passarem la infantesa
fréch á fréch l'un del altre, en la passió
de la inconsciencia hermosa
y en la bella confiansa
qu' esclata constantment en un petó.
Aquellas galdas frescas
tenyidas, sombrejadas de carmí
sentiren els meus llabis
y sempre, casi sempre
els seus, ¡com hi venfan cap á mí!
Escolto remordintme
la consciencia explotant en sa inquietut,
tinch por que 'ls besos joves
la feren menys esquerpa
davant del atentat á sa virtut.
La he vista esbojarrada.
Ni may que l'hagués vista aquella nit.
O 'm torno visionari
ó bé la seva sombra
bojeja y vé al trás meu ab foll neguit.

J. COSTA POMÉS

PRINCIPAL

De quatre estrenos devém donar compte:

Ingénua.—Es un jugueta entretingut, pels paladars fins. Es arreglo de D. Ll. Sunyer, y el diálech resulta fresch, espontani. Artísticament es ben passador y baix el punt de vista literari no hi ha res que dir.

La felicitat en un recó.—De tots els aficionats al drama modern es coneguda aquesta obra, una de las més bellas de Sudermann. Si no fós que de lo bó sempre 'n queda alguna cosa, diríam que al traduirnosla al catalá en la forma que s' ha fet no 'ns han afavorit de gayre. Tot siga per la bona voluntat.

La Cegueta.—Es un quadret dramátich, compost per en Modest Urgell qui s' inspirá en un pensament de 'n J. Ventura. Te la qualitat dels seus quadros: l' impresionisme. La intensitat de sentiment no hi manca, y el llenguatge es cuidat y literari. Acompanyan al quadret unas melopeas de 'n Pere Enrich de Ferrán que s' escoltan ab gust y s' adaptan molt bé á l' acció del drama.

LA SARDANA DELS PROMESOS.—Entra en el rengló de las *visions* y com la majoria d' ellas es com á concepció escénica magreta y estantissa. La lletra qu' es de 'n

J. Morató no passa de regular. La música del mestre Esquerrá, es aixerida y brillant.

Gran espectació havia despertat la visita 'del famós pianista Paderewski que no havia encare tocat may á Barcelona, y ara podém dir que l' efecte que produí no correspongué de plé á totas las esperansas que havia fet concebir, perque hi ha cosas impossibles, com ho es, sens dupte, que un executant sigui personal, personalíssim, com ho es el célebre pianista polach, y fidel y conciensut intérprete dels grans autors. Son dos condicions contraposadas, y que no 's poden pas resoldre en una sola síntesis.

Paderewski té totas las qualitats de la brillantés: l' agilitat, la seguretat, la suavitat, la forsa, y sobre tot un temperament romántich desbordant. Després del inmens Rubinstein, no n' hem sentit cap més de concertista de piano que se li pugui comparar. Pero ¡ay! que aixís com en Litz l' abressaria, y en Chopin l' escoltaría enternit, lo qu' es en Beethoven no 's podria contenir y li donaria un rapa-polvo.—¿Desde quan—li diria—s' ha de atrevir ningú á desnaturalisar la meva ingénita grandesa? En las tevas mans jo no soch jo: ets tú, no més que tú, que 't vals de las mevas creacions, pera lluhirte á forsa d' efectismes.

Y ab aquest sever judici de Beethoven coincidirían tots els inteligents de Barcelona, fins aquells, que salvant la clara distinció qu' hem establert de bon principi, van tributarli una entusiasta y contínua ovació.

Diguemho ab una frase compendiosa:—Paderewski es el tenor del piano.

Y no te res d' extrany que com á tal se l' aplaudeixi molt y se 'l cotisi car.

LICEO

Una nova tentativa de *Werther*, l' ópera de Massenet, afligranada com totas las sevas, y tampoch aquesta vegada favorescuda per un éxit franch. El teatro poch corregut y 'l públich excessivament reservat. No ho mereix una partitura, que sense ser lo que se 'n diu una creació inspirada, está molt per damunt de altras obras furiosament aplaudidas. En la de Massenet quan menos s' hi troba delicadesa y elegancia, y en alguns fragments destells de una encisadora sinceritat.

L' execució á cárrech de la contralt Bel-Sorel, y de la tiple lleugera Sexton, del tenor Pandolfini, del barítono Federici y del genérich Tavecchia no passá per punt general de regular. L' orquesta ben conduhida.

Diumenje, representantse *Bruniselda* 'l barítono Blanchart llansá 'l cant de guerra en catalá. ¡Y no 'n vulguin més d' entusiasme! La veritat es qu' en catalá, tal com va ser composta, deuria cantarse tota l' ópera, ab lo qual guanyaria molt en valor d' expressió.

El dimars se cantá *Carmen*. Protagonista: la Bel-Sorel que lluytant ab desigualtats de la seva veu, deficient en els aguts, se defensá millor de lo qu' era d' esperar. Be es veritat que l' ajuda molt sa garbosa figura.

El tenor Fazzini canta ab calor y vehemencia la seva part y 'l barítono Federici 's portá com un primer espasa en son paper d' *Escamillo*.

El públich experimentá una sorpresa agradable ab el debut de la Srta. Peretto, una nena de uns disset anys tot lo més, filla de l' aplaudida cantant Sra. Homs, y que promet ser una notabilitat. Encare que cohibida per la emoció, cantá la part de Micaela hermosament, lluhint una veu verginal, extensa, flexible y de un timbre deliciós. El públich li dedicá 'ls aplausos mes sincers de la vetllada.

ROMEA

En Ramón y Vidales, al graduarse de dramaturg, ha donat un gran pas. La seva última producció, *L' impenitent*, l' acredita d' expert autor capás de promoure, ab medis senzills y naturals, l' emoció del públich. Sa llarga y afortunada carrera de saineter de molt li haurá servit per exercitarse en l' observació del natural, en el moviment escénich y en la facilitat pastosa del diálech. Y aixís s' ha trobat en el seu element quan ha tractat de donar forma adequada á un assumpto concret, d' escás desenrotllament; pero viu, intens y de una honradés intatxable.

PROBANT LA FORSA

—Apa, maco... ¿A que no ets capás de suspéndreho?

CONSULTA

Mariano Fortuny
1906

—¿També hi pendrán part las senyoras en la Festa de la Solidaritat?

—¡Ja ho crech! Tractantse de fer festas aquí més á propósit que las senyoras... sobre tot si son guapas?

Se tracta de condemnar l'alcoholisme, presentant un exemple punyent. La desolació de una familia pel mal vici del cap de casa, que ja l'ha heretat del seu pare y l'ha trasmés al seu fillet, un pobre beneytó. Se proposa esmenarse y ho mitj consegueix: pero desgraciadament recau, per decret de la fatalitat y per sugestió dels seus antichs companys que's diverteixen vejentlo borrarxo, y la cosa acaba dolorosa y tràgicament.

L'acte primer es un modelo d'ajust y de domini escénich; el segón apareix amenisat per una serie d'epissodis de taberna admirablement impresionats, y l'ters, tal volta el menos nudrit, cap al final adquireix un gran relleu fins horripilant.

L'autor emplea 'ls procediments realistas ó millor di ríam veristas, casi sense atenuacions, y se surt bé de una proba fins á cert punt arriscada, com es la de no moure's may del tema, sense incorre en la monotonía.

L'execució molt ajustada. Las Sras. Llorente y Jarque molt bé, especialment l'última que realsá ab grans primors el delicat paper de Milio. El Sr. Borrás feu de son tipo una de sas millors creacions. Y en papers purament epissódichs se lluhiren de debó tant els Srs. Capdevila y Vinyas com el Sr. Virgili, que hagué d'encarregar-se del seu paper poch's días ans del estreno, á causa de un accident suferit per D. Iscle Soler.

L'autor cridat á la escena al final dels actes, fou objecte de una carinyosa ovació.

Com á fi de festa's representá una comedieta de dos sols personatjes, titulada *Jugar á casats*, original del Sr. Barbosa. Es un diálech de saló, de un discreteig festiu, una mica groixudet.

**

El diálech *Duetto*, d'en Manel Folch, estrenat avants d'ahir (benefici de la Sra. Jarque) va agradar també á la gent de Romea. La beneficiada digué la seva part ab gran naturalitat, essent obsequiada y aplaudida.

LAS ARTES

Vam assistir á la representació del nou drama *Virtud, Trabajo y Amor*, ó *La cuestión social*, qu'en els cartells s'anunciava com á «comedia dramática», sens dupte per modestia de son autor, qui resultá ser l'infatigable propagandista D. Joan Perelló y Ortega, el qual tingué l'humorada d'encarregar-se d'un dels tipos de l'obra.

Vista l'exposició, desarrollo y final, creyém que no passa res de lo que 'l kilométrich títul expressa, y qu'en cambi podria molt ben titularse: *Las Conferencias de Sant Vicens de Paul*, ó *La defensa d'un Monte pio*, quin assun p'to sols pot interessar al Sr. Perelló y no al públich, com aixís va demostrarse, prenentse á broma las escenas més culminants del saynete. Ho sentím.

EN ELS DEMÉS TEATROS

Petits estrenos d'obretas insustanciales que ni 'ls honors mereixen de la menció.

Per consegüent... ¡punt final!

N. N. N.

Diu que 'ns donarán...

Diuen que ara va de serio, que 'l govern está estudiant el modo de concedirnos reformas tan importants, que serán per ellas solas el llas d'unió natural de las regións ab el centre, y dels pobles ab l'Estat.

Per lo que toca á nosaltres, impenitents catalans, díu que 'l govern, donant probas del seu amor regional, está disposat á vencer totas las dificultats, remoure tots els obstacles, y acudí á tots els topants per esborrar diferencias y fer renaixer la pau. Conseqüent ab aixó, es llógich qu'un cop posat á esborrar vulga fer corre la esponja pel llibre dels seus refrans y treuren aquell que deya: *Pide más que un catalán.*

Per de prompte, si no fallan els projectes anunciats, tindrem ja l'autonomía dintre l'Universitat.

La reforma no es gran cosa, mes, va bé per comensar! Un cop la tinguém á dintre prou que s'anirá imposant! Després, ab altrás milloras que anirán venint mes tart, díu que tenen de construhirnos pels Correus un gran Palau (que ni que 'l paguém nosaltres, sols ells ne disposarán.)

Allí tindrem dependencias més luxosas, més brillants, y dependents ab més modos... (que bona falta que hi fan).

També obtindrem garantías per pogué obrir nous treballs, y els serveys del municipi ens descentralisarán.

Tindrem crematori lliure, cementiri secular,

y una religió ben ampla,
y una zona ben neutral.
Després, per entretenir-nos,
mentre el govern va estudiant,
estaran autorisadas
las admissi6ns temporals.

Y per fi, de mica en mica,
perque no 'ns sorprengui tant,
ens donar6n... No s'espantin:
Ens donar6n un port franch.

Vegin si 'n tindr6m de cosas,
que 'ns dar6n tot lo que dich...
y al damunt de tot encara
las Dressanas y Montjuich.

PEP LLAUNÉ

En la sessió de la senmana passada l' Ajuntament barceloní va patentisar la forsa de cohessi6 que té aqueix sentiment que s' ha condensat baix la denominaci6 de *Solidaritat catalana*.

Una corporaci6 que tot sovint apareix dividida y desgabellada, 's present6 unida com un sol home al formular en6rgicament las sevas queixas contra 'l Duch de Bivona, representant del poder central, qui sembla complaure's en portarli la contraria, havent erigit en sistema la revocaci6 dels seus acorts. Las tribunicias paraulas del Sr. Layret, las airadas protestas del Sr. Rahola y las frasses serenas pero en6r-

MANIFESTACI6 D' AGRAHITS

—Senyor dallonsas, quan vulgui, ja té l' equipatge carregat.

gicas del Sr. Bastardas, evocavan el recort dels antics concellers qu' en cassos semblants no 's deixavan trepitjar.

No hi ha com els abusos y las impertinencias dels representants del poder central pera *solidarizar* als catalans. Está probat.

* * *

En aquesta qüestió, Barcelona en massa, está resoltament al costat dels seus representants en el municipi. Tingaho entés el de Bivona pera lo que pugui convenirli.

¡Y tant de bó, que aixís com ho está en aquesta qüestió, pogués estarhi en totes!

Els monárquichs de Barcelona fan tots els esforços imaginables pera galvanisarse. Al efecte aprofitan el pròxim casament del rey pera, ab l' excusa de ferli un regalo, posarse en contacte y contarse.

Han obert una subscripció y la major part d' ells se cotisan á cent pessetas per barba. Cent pessetas de monarquisme no es pas molt, dada la posició social que la major part d' ells han sapigut crearse al amparo de las institucions privilegiadas.

Políticament tenen un valor més real (ja que no més realista) els céntims de la subscripció de *Solidaritat catalana*, que 'ls bitllets de banch de la demostració cortesana.

Ara que l' Ajuntament ha lograt resoldre aixó de la cremació dels morts, ¿no podria tenir la bondat de cuydarse una mica de la salut dels vius?

La calitat de la llet, el pes del pa, la composició del ví, las porquerías que baix els noms de carn y peix se venen als mercats públichs, necessitan temps há una inspecció rigurosa.

—¡Pero si ja hi ha inspectors!—exclamarán de segur els concejals.

Que hi ha inspectors no ho ignoro;
mes també sé, caballers,
que las inspeccions qu' ells fan...
plántinmelas al clatell.

S' ha de confessar que 'l de Bivona té de tant en tant ideas molt originals.

Una d' ellas la de convocar als crítichs de teatros, pera que l' ajudin á examinar las condicions de seguretat dels locals ahont se donan espectacles.

No será extrany que qualsevol día convoqui als arquitectes pera que li donguin coneixement de las condicions literarias de las obras que 's posan en escena.

Alló que 's diu: «que cada palo aguanti la seva vela», segons la nova moda de govern, posada en us pel de Bivona s' haurá de dir aixís: «que cada vela aguanti 'l seu palo.»

Com en altre lloch d' aquest número veurán els nostres lectors, ab ocasió de la próxima festa de la *Solidaritat Catalana*, el nostre bon amich D. Antoni Niubó ha tingut la felís idea de fer encunyar una medalla destinada á perpetuar la memoria d' aquest gloriós aconteixement.

Es la medalla, segons del facsímil pot deduirse, un notable treball artístich, que honra tant als seus autors, els reputats escultors Srs. Madurell y Solá, com al Sr. Vallmitjana, de quins tallers procedeix, y respón admirablement al objecte pel qual ha sigut encunyada.

Encarregats pel Sr. Niubó de la venda, lo mateix al en gros que al detall, tenim el gust de participar als lectors que en la nostra Administració, Rambla del Mitj, 20, podrán adquirir desde la fetxa ditas

medallas, de las quals n' hi ha de plata y de metall oxidat, costant, respectivament, 4 pessetas, y 50 céntims cada una.

Llegeixo:

«Con el presidente de la Audiencia celebraron ayer una detenida entrevista varios miembros del Comité de Defensa social.»

¿Qué li demanarían al präsident de l' Audiencia aquests familiars del Sant Ofici de nou encuny?

¿No hi haurá ningú que 'ls fassi compendre que la Inquisició, encare que s' exerceixi per pura afició, pugna ab els progressos y ab la manera de ser del sigle xx?

Lo qu' ells deuen dir: —¡Arri poch ó molt!

Els aristócratas del Concurs Hípich, en vista de que no podían arrancar del Ajuntament la subvencioneta de deu mil pessetas que anyalment els regalavan els nostres rumbosos—quan no pagavan ells—edils, s' han contentat ab un pergami que la corporació municipal els concedeix porque 'l fassin servir de premi.

Ja veurán com de mica en mica aquesta festa, segons opinió de quatre regidors bromistas tan brillant, acaba per acabar en punta.

Es el destino fatal y inevitable de totes las cosas exóticas, siguin trajos, siguin plantas, siguin carreras de caballs.

De totes maneres, senyors del Hípich, ja ho saben:

Aquest any, un pergami;
l' any que vé, un march de llistóns;
y l' altre ens limitarem
á donarlos... expressions.

De alló que deyan de la cessió de Montjuich á Barcelona que semblava que havia de ser cosa tan fácil, ja diuen que no hi ha res.

Era de preveure. Montjuich es una montanya que té massa bulto pera que pugui cabre dintre de las alforjas de viatge del comte de Romanones.

De manera que ara tampoch podrá Barcelona veure's lliure del seu padrastru. S' alegan necessitats estratégicas per impedirho. Lo mateix va ferse durant molts anys ab la Ciutadela, y la Ciutadela va caure al embat de una tramontanada revolucionaria.

Pera que caygui Montjuich será precís que 'n bufi un' altra de més forta. Y un día ó altre bufará: n' estich segur.

Expléndida l' última solució proposada pel govern á la qüestió del carrer de Balmes.

Que 's treguin las vallas, pero que totes las desgracias que ocasioni 'l carril eléctrich vagin á càrrech del Ajuntament de Barcelona.

¡Ay, Senyor, lo que no pensan á Madrit pera complaure á Barcelona no ho pensan en lloch més del mon!

La Societat coral *Euterpe* 'ns ha favoregut ab una atenta comunicació participantnos que 'l día 8 del pròxim mes de Juny será colocada una lápida conmemorativa de la defunció de 'n Clavé, en la casa número 15 del carrer de Xuclá, ahont morí l' insigne músich-poeta.

L' Ajuntament de Barcelona s' ha associat á un acte que ha de revestir una importancia extraordinaria, si com es de creure totes las societats corals de Catalunya, que han sigut degudament invitadas, hi envían la seva representació.

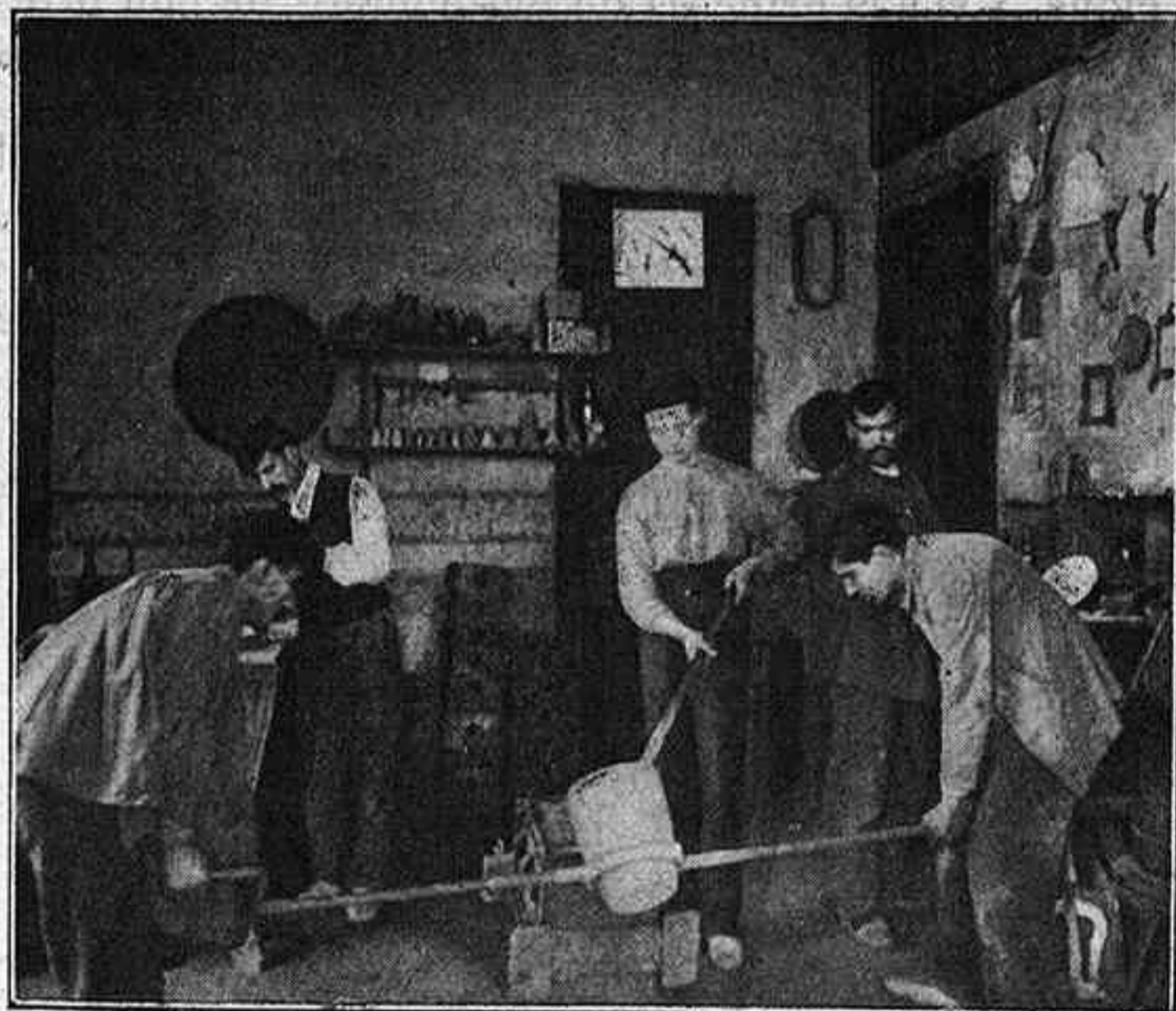
* * *

En aquella casa, Clavé pronunciá la seva darrera paraula, dirigida als coristas d' *Euterpe*.

MEDALLA CONMEMORATIVA DE LA FESTA DE LA «SOLIDARITAT CATALANA»

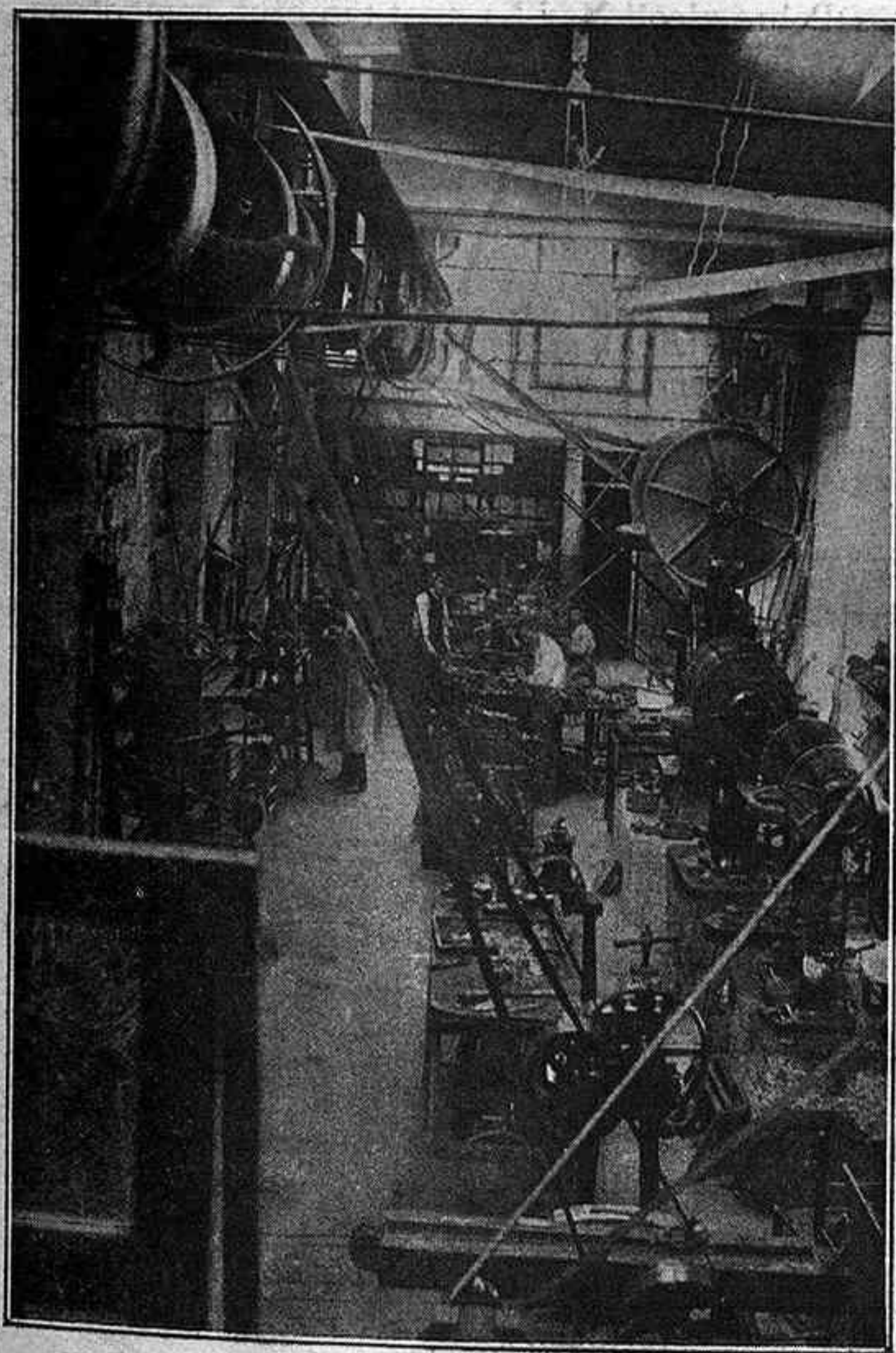
Els escultors MADURELL y SOLÁ, autors del modelo de la medalla.

L' especialista ROURA, fonent el motllo.

Facsimil de la medalla.

Tallers VALLMITJANA, ahont ha sigut encunyada.

— « Amichs meus — els hi digué — conserveu la meua obra, no per lo que val, sino per lo que representa. »

Y per lo que representa y per lo que val, no sols l' han conservada, sino que además l' han feta prosperar, arrelantla fins á lo més íntim de l' ànima catalana.

Grans preocupacions embargan á n' en Romanones ab motiu de l' organizació de la corrida de toros ab que s' ha de festejar el casament del rey.

Casi li ofereix més dificultats la combinació dels espasas de cartell que la formació de un ministeri. Y aixís ha de ser després de tot, perque diguinme si á la Espanya actual hi ha res avuy que tingui la importancia de una corrida de toros regia.

*
* *

Un' altra dificultat que no 's troba la manera de salvarla.

Com es molt natural, la nova reyna assistirà á la corrida, y haurá de veure forsosament l' espectacle altament estétich dels caballs esbutifarrats y trepitjantse las tripas. ¿Quín efecte li produhirá aqueixa hermosura?

Per evitarho, s' ha pensat en apelar al sistema proteccionista, consistent en provehir als caballs de unas gualdrapas protectoras que 'ls preservin dels estragos de las cornadas. Pero 'ls toreros han dit que 'ls toros no poguent enfonzar la banya s' escamarían, se tornarían rezelosos y 's faría la corrida poch menos que impossible.

De manera que no hi ha que pensar ab innovacions. S' han de fer las corridas castissament, per

evitar el perill de que 's perdi ó 's desnaturalisi la més espléndida y admirable de las nostras institucions. Y si á la princesa de Battemberg, de bon principi li repugnan las corridas, ja s' hi anirá acostumant.

Enrich IV ja va dirho: — París bé val una missal

Sorpresas de l' agricultura.

Un pagés del Camp de l' Arpa va sembrar de blat un trossot de terra, y ¿saben qué li ha sortit?

PERFILS CÒMICHS

—¡Pero si t' he dit que 'm portessis una cajetilla!
—Es que ara son verdas.
—¡Ah! Si es aixís, deixemlas madurar.

—Va bé aixó de que als tranvías hi hajin colcat bussóns...
Y 'ls hi han dat forma de cara...
¡Aixó encare es mes graciós!

Una colecció de bombas, que diu que Deu n' hi doret.

Son vuyt, de forma esférica y tenen un forat tapat ab cotó fluix, sens dupte perque no 'ls hi entrin mals ayres.

¿Género de las tals bombas?

Per ara s' ignora.

No se sab si son d' aquellas qu' escampan arreu la mort ó si son cucurbitáceas de carácter infundiós.

Un fet curiós que acaba de ser fallat á París.

Se tracta de un senyor que després de casat posa un establiment de modista á la seva consort: «*Madame Dupont Modiste.*» L' apellido Dupont es el del marit.

Alguns anys després, á conseqüencia de disgustos doméstichs, se divorcian, y 'l marit separat contrau matrimoni ab una altra dona, que també s' estableix del mateix ofici, y ostenta un rétol enterament igual al primer: «*Madame Dupont Modiste.*»

Se porta la qüestió als Tribunals, y la primera senyora guanya 'l plet «en atenció — diu el Tribunal — que 'l nom havia passat á ser *comercialment* de la seva propietat.» En quant á la segona, condemnada á no ferne us, tot lo més que podrá fer será posar el següent títol: «*Madame Dupont II Modiste.*»

Y 'l marit podrá dir: — Veus' aquí que, quan menos *comercialment*, soch bigamo.

Xascarrillo de postres:

Se tracta de un fill de bona familia, qu' en poch temps ha derrotat ab las donas y 'l joch tota la seva fortuna.

Ara 's passeja per la Rambla, ab cara de malalt y aspecte de pobre, plé de tacas, y ab las botas taquirtotas y esmorrats els pantalóns.

Un aficionat á fer frasses, va dir al veure'l:

—¡Pobre xicot! May ha anat tan brut com desde que va ferse netejar.

NOTAS DE CASA

La Presidenta del Assilo bressol de Jesús pera fills d' obrers pobres, ens ha convidat á visitar la *Exposició Blanca* que á benefici del referit Assil acaba d' inaugurar-se en el pis principal del ex-restaurant del Parch.

... També hem rebut una invitació pera assistir al concert de guitarra anunciat per ahir, y que D. Domingo Prat degué donar al local de la *Lira Orfeo*.
Agrahim l' atenció.

Á LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA. — *Re-cor-da.*
- 2.ª ANAGRAMA. — *Freno-Nofre.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS. — *Mater Dolorosa.*
- 4.ª LOGOGRIFO NÚMÉRICH. — *Madrid.*
- 5.ª ENDAVINALLA. — *Guardiola.*
- 6.ª GEROGLÍFICH. — *Endevant y fora.*

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

CENTENARIO de la COLECCIÓN DIAMANTE

Acaba de ponerse á la venta el tomo 100

TITULADO

NOVELAS PICARESICAS

* Lazarillo de Tormes *

* Rinconete y Cortadillo *

Un tomo en 8.º de más de 200 páginas, con una elegante cubierta impresa á varias tintas. Ptas. 0'50

*Pidanse catálogos y prospectos de la
COLECCIÓN DIAMANTE en todas las
buenas librerías de España y América.*

Edicions populars LA BONA GENT

ACABA DE SORTIR

PER SANTIAGO RUSIÑOL

Preu UNA pesseta

SIRENA

PER

APELES MESTRES

Ptas. 1

EL POZO DE SANTA CLARA

POR

ANATOLE FRANCE

Ptas. 3'50

ODAS SERENAS

Y

NOVAS BALADAS

per APELES MESTRES

Ptas. 1

RUBEN DARIO

Opiniones

Un tomo en 8 º, Ptas. 3'50

PIO BAROJA

PARADOX, REY

NOVELA

Ptas. 3

**Método de corte y armado
para vestidos de señora**

POR Mme G. SCHEFÉER

Un tomo en 8.º, Ptas. 4

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certíficat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

VIGILIA DE FESTAS

—¿Hont vas, hereu Jordi,
tan endiumenjat,
tan maco de roba,
tan net y planxat?
¿Hont vas, hereu Jordi,
tan empolaynat?

May ningú t' havia
vist tan presumit,
tan alegre y guapo,
tan senyó y polít,
tan fort y tan jove
tan fresch y aixirit...

¿Que potser s' acosta
la festa majò
y has d' anà á *ballades*
ó á la professó?
¿Que buscas pubilla?
¿Que 't casas, minyó?

¿A què vé en 'questa hora
tanta agilitat,
tan foch, tanta febre,
tanta ansietat,
tan entussiasme,
tanta activitat?

¿Què ho deu fê, hereu Jordi,
que 't sents tan valent,
tan plè d' energias,
tan ferm, tan potent,
tan fí, tan sociable,
tan condescendent?

¿Hont vas, hereu Jordi,
tan lluhit, tan mudat,
tan *limpio* de cara,
tan brau y engallat?
¿Hont vas, hereu Jordi,
tan entussiasmat?..

—Vaig á rebre á donya
Solidaritat!!

